

حضور کمون در دنیای معاصر

گفتگویی با زیلکه هلفریش از گروه استراتژی های کمونی

این گفتگو در حاشیه دوازدهمین فوروم اجتماعی جهانی در تونس به تاریخ 26 مارس

2015 انجام گرفته است

حسین نقی پور

- زیلکه عزیز از اینکه با وجود کارهای زیادت وقتی را برای این گفتگو گذاشتی از تو سپاسگزارم.

لطفا ابتدا خودت را معرفی کن و در مورد پروژه‌های که در آن کار می‌کنی توضیح بده

من زیلکه هلفریش هستم از شهر ینای آلمان و همکار یک گروه کوچک انترناسیونال به نام گروه استراتژی‌های کمونی(1). ما روی این سؤال کار می‌کنیم که آیا می‌توان جهان را به گونه دیگری تصور کرد بر این اساس که بر بنیادهای مشترکی عمل کند به طوری که در آن هیچ‌کس کنار گذاشته نشود و هیچ‌کس هم جلو نیفتد، با این حال فردیت آزاد هر انسانی نیز تأمین گردد.

- چگونه می‌توان این ایده را به واقعیت تبدیل کرد؟

- موضوع کمتر بر سر اینست که این ایده را به واقعیت تبدیل کنیم بلکه باید دقیقاً دید که این ایده کجاها عینیت یافته است. ایده کمون به معنای همگرایی انسان‌ها و زندگی مسئولانه در قبال یکدیگر همواره در طبیعت تکاملی انسانی بوده است. کمون به قدمت تاریخ بشری و به مدرنی اینترنت است.

زندگی ایزوله شده فردی کنونی که در قالب اقتصادی دیده می‌شود یک پدیده تازه است. گروه ما تلاش می‌کند دریابد پرنسیپ‌هایی که مبنای نزدیکی انسان‌ها به هم و احساس مسئولیتشان در قبال یکدیگر و طبیعت است، کدامند. لطف این تجربه همبستگی متقابل انسان‌ها در این است که مستقل از بازار و دولت‌ها انجام می‌پذیرد.

در حال حاضر در جهان سیاستی پیش‌می‌رود که در قالب تسلط دولت‌ها و اقتصاد بازار، کاملاً بر فراز سر انسان‌ها و بی‌توجه به نیازمندی‌های واقعی آنان اعمال می‌شود. از یک سو باید از مکانیزم‌های بازار که در قفای ما عمل می‌کنند استقلال پیدا کرد و از سوی دیگر تصور اینکه دیگران از جمله سیاستمداران مشکلات ما را بهتر حل خواهند کرد، رهائی یابیم. خوشبختانه در این رابطه اقدامات و حرکات بسیاری در جهان صورت می‌پذیرد. ما تلاش می‌کنیم تمام آنها را پیدا کنیم، در معرض دید افکار عمومی قرار دهیم و به موضوع بحث تبدیل کنیم. در طی این تلاش، این ایده زیبا شکل گرفته است که می‌توان گفت مردم عادی کارهای غیر عادی و خارق‌العاده‌ای را به منصفه عمل درمی‌آورند. و ما این موضوع را و گفتمانی را که در این عرصه شکل می‌گیرد نشان خواهیم داد و در مرکز توجه قرار می‌دهیم.

- برای معرفی این ایده به گستره وسیعی از انسان‌ها از چه امکاناتی برای دسترسی به آنها برخوردار هستید؟

بگذار سؤال را وارونه کنم و از سوی دیگری پاسخ دهم. بحث بر سر این نیست که به انسان‌هایی دسترسی پیدا کنیم بلکه کوشش ما در این جهت است آنچه را که از پائین و بقول معروف زیرزمینی انجام می‌پذیرد قابل دیدن کنیم و در مرکز بحث و توجه قرار دهیم. و برای نشان دادن آنچه که آنرا خلاقیت غیر عادی مردم عادی ذکر کردم، گروه ما در کنار اقدامات دیگر غیر از استفاده از فضای فوروم‌های اجتماعی جهانی، در پی شکل دادن به پلتفرم‌ها و شبکه‌هایی است مستقل و جدا از کنترل فیس بوک، بر مبنای نرم‌افزارهای آزادی که توسط خود این جمع شکل می‌یابند. همچنین در حال شکل دادن به کارت و نقشه-ای هستیم که در آن حرکت‌های آلترناتیو در مقابل جریان مألوف روزمره، نشان داده‌شوند. این نقشه دیجیتال نه بر پایه گوگل بلکه بر اساس نرم‌افزارهای باز عمومی که بتوان خود بر آن‌ها کنترل داشت، تنظیم می‌شود. نام این نقشه ترانسفورمپ (2) است و بزودی کار آزمایشی خود را آغاز می‌کند و ما با همه مردم جهان در میان خواهیم گذاشت که چه کارهایی را در پیش داریم و چگونه مشکلات را از سر راه خواهیم داشت. هنگامی که ما با هم مشترکاً گام‌های کوچکی را برداریم قادر خواهیم بود جهان را تغییر دهیم و این

چیزی است که می‌توانیم نشان دهیم و به تصور من آن لحظه، لحظه تاریخی‌ای خواهد بود و تکنولوژی کنونی این امکان را به ما می‌دهد.

امکانات ارتباط جمعی‌ای که امروزه در اختیار داریم به ما کمک می‌کند که خود را به گونه‌ای به هم مرتبط سازیم که قبلاً ممکن نبوده‌است. بدین معنی است که انقلاب تکنولوژیک کنونی تحقق این ایده را ممکن ساخته‌است.

- و چگونه این انسان‌های بسیار می‌توانند مستقیماً در این پروژه مشارکت ورزند و مداخله‌گر باشند.

- به گونه‌ای که مثلاً از طریق ترانسفورمپ به اینترنت وصل شوند. ترانسفورمپ از ماه مه 2015 به طور آزمایشی کار خود را آغاز می‌کند. در این پلاتفرم اینترنتی نشان داده می‌شود که چگونه با کمک چند دگمه و فرمتی که به سادگی برای هر کسی قابل استفاده باشد می‌توان به مطالب و بحث‌های موردنظر رسید و در آن مشارکت کرد. از آن جا که طرح و کنترل چنین پلاتفرمی توسط خود ما و شرکت کنندگان در آن انجام می‌گیرد می‌توانیم آنرا به ساده‌ترین فرم قابل استفاده برای همگان سازماندهی کنیم. این حسن کار مشترک و همبسته‌ماست که چنین طراحی را ممکن می‌سازد و کارکردن با ترانسفورمپ را ساده و با ویژگی‌های هر فرد قابل تنظیم می‌کند. مضمون و مطالب این پلاتفرم توسط جمع شرکت‌کننده در آن تکمیل و پرمی‌شود. ما به کمک هم استفاده از این پلاتفرم را حتی-المقدور ساده می‌کنیم و در عین حال کنترل کامل بر مضمون آن و فایده حاصل از آن از هر لحاظ در درون جمع تشکیل‌دهنده باقی می‌ماند.

- آیا در حال حاضر آدرسی از این پلاتفرم اینترنتی برای مراجعه وجود دارد؟

- آدرس برای مراجعه به ترانسفورمپ وجود دارد اما هنوز استفاده از آن قدری پیچیده است چیزی که ظرف ماه‌های آینده رفع خواهد شد. آدرس مراجعه به این ترتیب است:

<http://transformap.co>

که می‌توان از همه جای جهان به آن مراجعه کرد. در ابتدا به زبان‌های انگلیسی و آلمانی خواهد بود اما به تدریج به زبان‌های دیگر هم سازمان داده خواهد شد.

به علاوه تحت عنوان های کمون(3)، اقتصاد همبسته (4)، اموال اشتراکی(5)، شهرهای گذار(6)، شبکه‌های اینترنتی. مرتبط برابرحقوق(7) و نظایر این‌ها می‌توان در گوگل جستجو کرد. آلترناتیوهای بسیاری در این رابطه برای مطالعه وجود دارد.

- کتاب " کمون برای سیاستی نوین بدون بازار و دولت" (8) تهیه شده توسط شما را در دستتان مشاهده می‌کنم ممکن است در مورد آن توضیح دهید؟

- این کتاب نخست ماست در رابطه با سابقه و جوانب مختلف بحث کمون‌ها و زمینه‌های آن در رفتار انسان‌ها و همچنین نقد آنچه که موجب تکوین و رشد بازار و دولت که حامی آنست شد. این کتاب را به زبان آلمانی و انگلیسی می‌توان در فرمت پ د اف از اینترنت پیاده کرد. اما من بیشتر دوست دارم در مورد کتاب بعدی صحبت کنم که در حال انتشار آن هستیم. در کتاب جدید در باره این سؤال بحث خواهیم کرد که بسیاری از گروه‌های آلترناتیو مشکلات مشابهی دارند. اغلب مؤسسات، سازمان‌ها و پروژه‌های نظیر ما با این سؤال می‌جنگند که چگونه با درون و بیرون رفتار کنیم؟ چگونه از رشد بی رویه در بیرون و یا بسته ماندن در درون اجتناب ورزیم؟ یا از مجادلات فرساینده دوری جوئیم؟ چگونه به یک تصمیم‌گیری نتیجه‌مند برسیم؟ یا هنگامی که قواعدی را توافق می‌کنیم و به آن عمل نمی‌شود، یا کسانی به آن عمل نمی‌کنند، این مشکل را چگونه حل خواهیم کرد؟ چه سیستم تنبیهی را تنظیم و توافق کنیم و تکامل بخشیم که از بیرون و بالا یا الهام‌گرفته از سیستم‌های سرکوبگر و دولت‌ها نباشد؟

همه این مشکلات و سئوالات در اغلب پروژه‌های آلترناتیو پیش می‌آیند و هر فعالی آن‌ها را می‌شناسد. ما کتاب آتی را حول این مشکلات و بسیاری سئوالات دیگر به حدود چهل نهاد و جریان که سبک کار کمونی دارند و به شیوه خود با مشکلات برخورد می‌کنند معرفی خواهیم کرد.

در این کتاب نشان خواهیم داد، پیوستن واقعی و همبسته من به تو زمانی ممکن است که فردیت خود من نیز به رسمیت شناخته شود و در این پیوستگی محو و حل نگردد. این موضوعیست که عمیقا به موجودیت انسانی متصل است.

- زیلکه عزیز بار دیگر بخاطر این گفتگو از تو سپاسگزارم و برای پروژه‌هایتان آرزوی موفقیت می‌کنم.

- من هم از تو و رسانه شما به خاطر فرصت این توضیحات متشکرم
زیرنویس ها:

Commons Strategies Group (CSG) -1

TransforMap -2

Commons -3

Solidarity Economy -4

Transition-Town -5

Collective property -6

Peer-to-Peer (P2P) -7

Commons - For a new policy beyond market and state -8